

Uitbundig, vindingrijk, humoristisch en soms een tikje ranzig... Er is verrassend nieuw werk te zien van Roland Maas bij Kunstruimte Oude Liefde in Heerenveen.

Dirk van Ginkel

Paloma Ferrari en Mother and child.

Hervonden vrijheid

Een toevallige vondst van fotoboeken tussen het huisvuil op straat bleek de opmaat tot een drastische verandering in het kunstenaarsleven van Roland Maas (1966). De foto's, met de herinneringen van een oude buurvrouw, brachten allemaal eigen herinneringen boven. Bijvoorbeeld aan zijn kindertijd waarin hij er nog onbekommerd op los kon tekenen. Hij besloot de foto's te gebruiken als uitgangspunt voor nieuw werk. Het resulteerde in de serie *The finding*.

Niet veel later vond Maas in een kringloopwinkel een cd vol kiekjes van een familiefeest. Die plaatjes vormden de aanzet tot de portrettenreeks *The legacy*. Beide series zijn nu te zien in Kunstruimte Oude Liefde in Heerenveen. Ze vormen een doorbraak in het werk van Maas.

Maas zat in de jaren tachtig op de academie St. Joost in Breda, een tijd waarin het conceptuele denken hoogtij vierde. Alles wat je als kunstenaar deed, moest je kunnen analyseren, beargumenteren, verklaren, onderbouwen. Het was bepaald niet wat Maas op de kunstacademie had gezocht. Maar hij torste dat loodzware denken wel opeens met zich mee. Maas was op de kunstopleiding datgene kwijtgeraakt wat hij waardevoller vond dan al het andere: zijn spontaneïteit en zijn vermogen vrij te denken en intuïtief te schilderen.

Sinds zijn afstuderen probeerde Maas zijn aloude vrijmoedigheid te hervinden. Hij was sculpturen gaan maken van keramiek en ouwe troep. Een weinig voor de hand liggende combinatie waarmee Maas weer ruimte wist te creëren voor toeval, expressie, verrassing. De vondst van de fotoboeken bracht hem echt waar hij wezen wilde.

De foto die de basis vormt voor het grote schilderij *Mother and Child* – Maas toont hem op zijn mobieltje – is een kiekje zoals er talloze zijn gemaakt: een moeder op haar paasbest en een kindje samen achter een tafel. Ze zitten in een soort buurthuis, lijkt het. Het bovenblad van de tafel is beplakt met donker plastic, de achterwand is opgetrokken uit materiaal met een treurige steunkousenkleur.

Wat maakt Maas ervan? Hij laat taartjes aanrukken, een glaasje fris, de moeder voert het genietende kind een hapje, de bedompte kleuren vervangt hij door mierzoete snoepgoedtinten en de achtergrond is opeens vol leven van wandelende bomen in een meer-

tje. Maar er is meer. De moeder heeft iets op haar gebakshoteltje liggen dat lijkt op een hoopje hersenen met een apenmaskertje ervoor. En het kind heeft twee gezichten. Haar eigen ontspannen kindergezicht dat een hapje aangeboden krijgt en een verbeterde oude vrouwenkop die kijkt naar een wel heel grote vork in een opeens verrassend grote

hand. Dat belooft weinig goeds. Is dat tweede gezicht dat van de ongelukkige moeder die het kind ooit zal worden? Of is het de kwaadaardige kant van het kind? En waar bevindt die vork zich straks?

Mother and Child is een intrigerend schilderij dat zich niet helemaal prijsgeeft. En het is zowel een uitbundige verwerking van een super saaie foto als een verrassende combinatie met bestaand werk van Maas zelf. Die wandelbomen op de achtergrond, de druipende verf op de voorgrond, het zijn elementen uit een eerder werk dat nu als ondergrond dient voor dit raadselachtige en tegelijk zo humoristische familietafereel. In het schilderuniversum van Maas kan dit nu allemaal.

In *The legacy*, de uit ruim twintig werken bestaande portrettenreeks, kan ook veel. Maas transformeerde de foto's van een verjaardagsfeestje en gaf de personen namen die speels verwijzen naar schilders of societyfiguren. Je ziet er de bekende typetjes terug: de tante die veel te hard lacht, de verlegen nicht met de appelwangetjes en opa met een verbaasd wat-vertel-je-me-nou-hoofd. Maar in de beste portretten is Maas minder vrijblijvend. *Paloma Ferrari* ziet eruit als een botox-bedrijfsongeval. Daar herkennen we Lolo Ferrari in terug, de bekende Italiaanse die zich zo vaak had laten opspuiten dat ze een karikatuur van zichzelf was geworden. *Josephine Bacon* is een verwijzing naar de schilder Francis Bacon, in wiens schilderijen mensen zo vaak fysiek gedefformeerd worden, maar hij is misschien wel een van de grote voorbeelden van Maas.

Hoe moet je naar het werk van Maas kijken? Het is het beste om het werk de tijd te geven zich aan je te openbaren. Kijken, nog eens kijken, je ziet lang niet alles de eerste keer. Dan komt na enige tijd vanzelf de eigen associatiemachinerie op gang en kun je je dit werk een beetje toe-eigenen.

Kijk naar *When I'm old, famous and demented*. De dood zaagt aan de stoelpoten van de schilder, arm- en beenprothesen liggen op tafel, door de skeletachtige kamerplant heen loert een sujet met kwaad in de zin. Dan denk je toch aan de zwarte ridder uit een van de Monty-Pythonfilms die zijn brug blijft verdedigen ook al zijn al zijn ledematen hem reeds afgeslagen? Doorgaan, altijd maar doorgaan, ondanks alles. Dat is het devies. Kijk maar naar de vastberaden manier waarop de prothese de kwast vasthoudt.

When I'm old, famous and demented en *Josephine Bacon*.

Heerenveen - Kunstruimte Oude Liefde:
Trambaan 17, The Finding,
schilderijen van Roland Maas,
di/vr 10-17, t/m 22 december
www.oudeliefde17.nl
www.rolandmaasvisualart.com